Venster

Personeelsenquête Rijk ‘Discriminatie en racisme bij de rijksoverheid’

Maart 2026

Achtergrond en doel van het onderzoek

De Rijksoverheid streeft naar een integere en veilige werkomgeving waarin iedereen zich welkom en gewaardeerd voelt. Helaas komt discriminatie of racisme toch voor. We hebben allemaal (onbewuste) vooroordelen. Sinds 2022 zet de rijksoverheid met ‘Rijk voor Iedereen’ in op het bestrijden van vooroordelen, discriminatie en racisme binnen de Rijksoverheid.

In het kader van deze aanpak heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) in het najaar van 2023 onderzocht hoe groot de problematiek van racisme bij de rijksoverheid is en hoe daar binnen de organisatie mee wordt omgegaan. Het ministerie van BZK heeft een enquête ontwikkeld om hier zicht op te krijgen. ICTU-programma Venster heeft het onderzoek uitgevoerd.

In 2025 is door het ministerie van BZK opnieuw onderzoek gedaan naar racisme, waarbij de scope is verbreed naar racisme en discriminatie. ICTU-programma Venster heeft ook deze meting voor het ministerie van BZK uitgevoerd. In dit rapport zijn de resultaten van dit onderzoek te vinden.

Onderzoeksopzet

Enquête en doelgroep

Het onderzoek betreft een kwantitatief onderzoek dat via de Personeelsenquête Rijk is uitgevoerd. Om betrouwbare uitspraken te kunnen doen, is een (naar functiegroep en domein) gestratificeerde steekproef getrokken van 15.324 medewerkers en 2901 leidinggevenden (lijnmanagement + programmamanagement) . Onder domein verstaan we de domeinen Beleid, Toezicht, Bedrijfsvoering en Uitvoering. Voor een representatief beeld is een weging toegepast. Deze weging zorgt ervoor dat de responsgroep een representatieve afspiegeling is van de populatie, wat betreft functiegroep, domein en een drietal achtergrondvariabelen (leeftijdscategorie, geslacht en salarisschaal)*. De getoonde resultaten in dit rapport zijn gebaseerd op gewogen data, tenzij anders aangegeven.

Veldwerk

De doelgroep van het onderzoek is middels een generieke link per e-mail door het ministerie van BZK benaderd om de online vragenlijst over discriminatie en racisme binnen het Rijk in te vullen. Het onderzoek heeft plaatsgevonden van dinsdag 25 november 2025 tot en met vrijdag 19 december 2025.

Respons

In totaal zijn er 18.225 rijksambtenaren (leidinggevenden en medewerkers) benaderd. Hiervan hebben 5558 mensen (30,5%) de vragenlijst daadwerkelijk ingevuld. Dit is vergelijkbaar met het vorige onderzoek (31% respons). De achtergrondkenmerken van de respondenten staan in bijlage A.

*Alleen van respondenten waar een of meerdere achtergrondvariabelen niet ingevuld waren, is een weegfactor van 1 gehanteerd.

Onderzoeksopzet (2)

Selectie

Bij het lezen van de grafieken is het belangrijk om er rekening mee te houden, dat bepaalde vragen door een selectie van respondenten zijn ingevuld. Daarom staat op iedere pagina aangegeven door hoeveel respondenten de gerapporteerde vraag is ingevuld.

Open antwoorden

Bij sommige vragen was het voor respondenten mogelijk om een open antwoord te geven ter toelichting. Deze open antwoorden zijn bekeken en de uitkomsten worden op hoofdlijnen weergegeven in dit rapport. Er staan geen letterlijke antwoorden in het rapport.

Vergelijkbaarheid voorgaande onderzoek

Waar het onderzoek in 2023 zich primair richtte op racisme, heeft het ministerie van BZK in 2025 de reikwijdte verbreed naar discriminatie in bredere zin, waarvan racisme een onderdeel kan vormen. In dat kader is door BZK uitgelegd wat onder discriminatie en racisme wordt verstaan (zie pagina 5) en is respondenten in deze meting gevraagd naar een selectie van discriminatiegronden waarop zij discriminatie hebben ervaren, gericht tegen henzelf, collega's of burgers. Door deze verbreding zijn de uitkomsten niet één-op-één vergelijkbaar met die van het eerdere onderzoek. Daarnaast wijken de voorgelegde discriminatiegronden enigszins af van de gronden die zijn gehanteerd in andere grootschalige onderzoeken, zoals de NEA 2024 en het Werkonderzoek 2024, waardoor vergelijking niet één-op-één mogelijk is.

Wat wordt in dit onderzoek verstaan onder discriminatie en racisme?

Definitie discriminatie en racisme zoals gebruikt in de vragenlijst (ministerie BZK):

'Het kan bij ervaren discriminatie of racisme gaan om: gedrag, opmerkingen of 'grapjes' in verband met een bepaalde discriminatiegrond. En/of om situaties, regels, procedures of een bepaalde cultuur op de werkvloer waarbij u om die reden werd genegeerd, gepest, anders behandeld of achtergesteld. Dit kan fysiek, telefonisch, schriftelijk of online zijn gebeurd.'

Discriminatie en racisme in dit rapport:

In dit rapport spreken we van discriminatie en racisme wanneer dit ook in de vraagstelling is gebruikt. In de meeste gevallen spreken we over discriminatie. Discriminatie gaat over alle discriminatiegronden. Racisme verwijst in dit rapport alleen naar discriminatie op grond van huidskleur, herkomst en/of geloof.

Discriminatie en racisme richting zichzelf

In dit hoofdstuk gaat het om de ervaren discriminatie en racisme die medewerkers richting zichzelf hebben ervaren.

Discriminatie of racisme richting zichzelf

- Een op de acht (12,8%) respondenten heeft in de afgelopen 12 maanden discriminatie of racisme richting zichzelf ervaren.
- Het vaakst wordt discriminatie op grond van geslacht of op grond van huidskleur, herkomst en/of geloof ervaren.
- Discriminatie op grond van mentale of fysieke beperking of op grond van seksuele gerichtheid wordt het minst vaak genoemd ten opzichte van de andere gronden.
- Opvallend is dat 3,7% van de respondenten aangeeft dat zij in de afgelopen 12 maanden ervaring hebben gehad met discriminatie op een andere grond. De meeste meldingen van discriminatie op 'een andere grond' gaan, op volgorde van hoe vaak genoemd, over politieke overtuiging, positie in de organisatie (functie/hiërarchie), contractvorm, gezondheid/neurodiversiteit en zwangerschap/gezinssituatie.

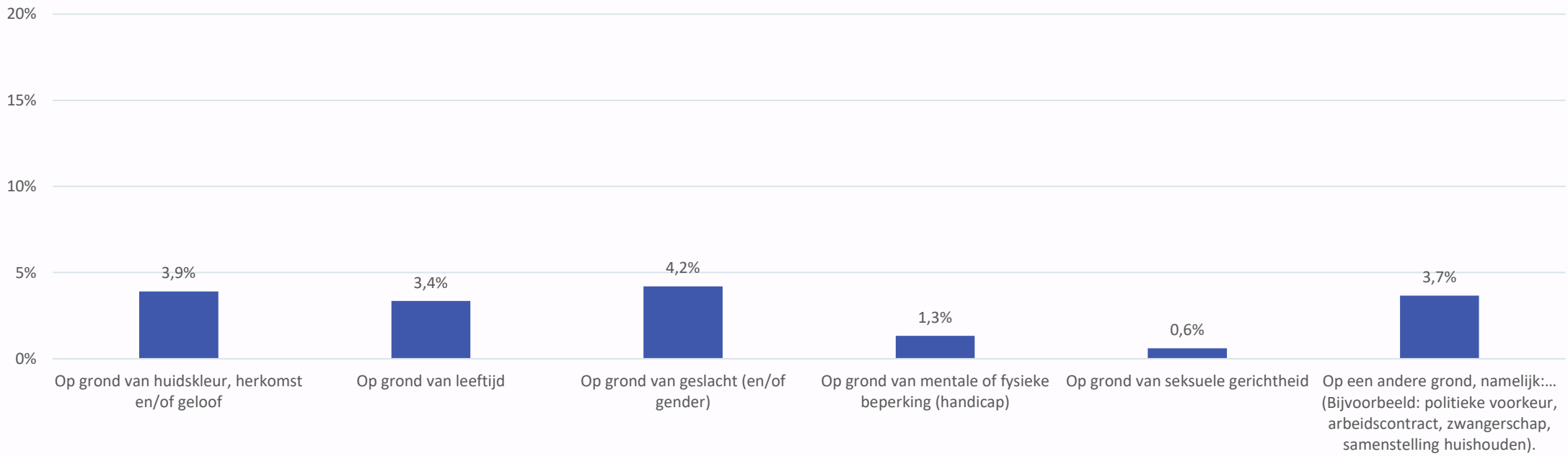

Selectie: Respondenten die uitdrukkelijk toestemming hebben gegeven voor het verwerken van hun antwoorden op vragen over (ervaren) discriminatie en de daarbij genoemde discriminatiegrond(en) (N=4.771).

Discriminatie of racisme richting zichzelf: verschillen tussen groepen respondenten*

Vraag: *'Heeft u zelf in de afgelopen 12 maanden op het werk discriminatie of racisme richting uzelf ervaren door collega's en/of leidinggevenden?'*

Discriminatie ervaren op grond van huidskleur, herkomst en/of geloof:
- **Mannen** ervaren dit **significant minder** dan vrouwen.
- Respondenten in **salarisschaal 5-9** ervaren dit **significant meer** dan respondenten in salarisschaal 10-13.
- Respondenten **jonger dan 35 jaar** ervaren dit **significant meer** dan respondenten van 55 jaar en ouder.
- Respondenten van **35 tot en met 44 jaar** ervaren dit **significant meer** dan respondenten van 45 tot en met 54 jaar en respondenten van 55 jaar en ouder.
- Respondenten met een **niet Europees herkomstland** ervaren dit **significant meer** dan respondenten met een Europees herkomstland (exclusief Nederland), of met Nederland als herkomstland.

Discriminatie ervaren op grond van leeftijd:
- **Mannen** ervaren dit **significant minder** dan vrouwen.
- Respondenten **jonger dan 35 jaar** ervaren dit **significant meer** dan respondenten van 35 t/m 44 jaar en respondenten van 45 t/m 54 jaar.
- Respondenten van **55 jaar en ouder** ervaren dit **significant meer** dan respondenten van 35 t/m 44 jaar en respondenten van 45 t/m 54 jaar.

Discriminatie ervaren op grond van geslacht (en/of gender):
- **Mannen** ervaren dit **significant minder** dan vrouwen.
- Respondenten in het **domein Beleid** ervaren dit **significant meer** dan respondenten in het domein Inspectie, Uitvoering of Bedrijfsvoering.
- Respondenten **jonger dan 35 jaar** ervaren dit **significant meer** dan respondenten van 45 t/m 54 jaar en respondenten van 55 jaar en ouder.
- Respondenten van **35 t/m 44 jaar** ervaren dit **significant meer** dan respondenten van 55 jaar en ouder.

Discriminatie ervaren op grond van mentale of fysieke beperking (handicap):
- Geen significante verschillen gevonden tussen groepen respondenten.

Discriminatie ervaren op grond van seksuele gerichtheid:
- Respondenten met een **Europees herkomstland (exclusief Nederland)** ervaren dit significant meer dan respondenten met Nederland als herkomstland.

*Voor de verschillen tussen groepen respondenten zijn de achtergrondkenmerken geslacht, domein, leidinggevende ja/nee, salarisschaal, leeftijd en herkomstland gebruikt. Meer informatie over de verschillen tussen verschillende groepen respondenten is te vinden in Bijlage B.

Discriminatie of racisme richting zichzelf

- 12,8% van de respondenten heeft in de afgelopen 12 maanden discriminatie of racisme richting zichzelf ervaren.
- 9,6% van de respondenten heeft in de afgelopen 12 maanden discriminatie richting zichzelf ervaren op één grond.
- 3,2% van de respondenten heeft in de afgelopen 12 maanden discriminatie richting zichzelf ervaren op twee of meer gronden.

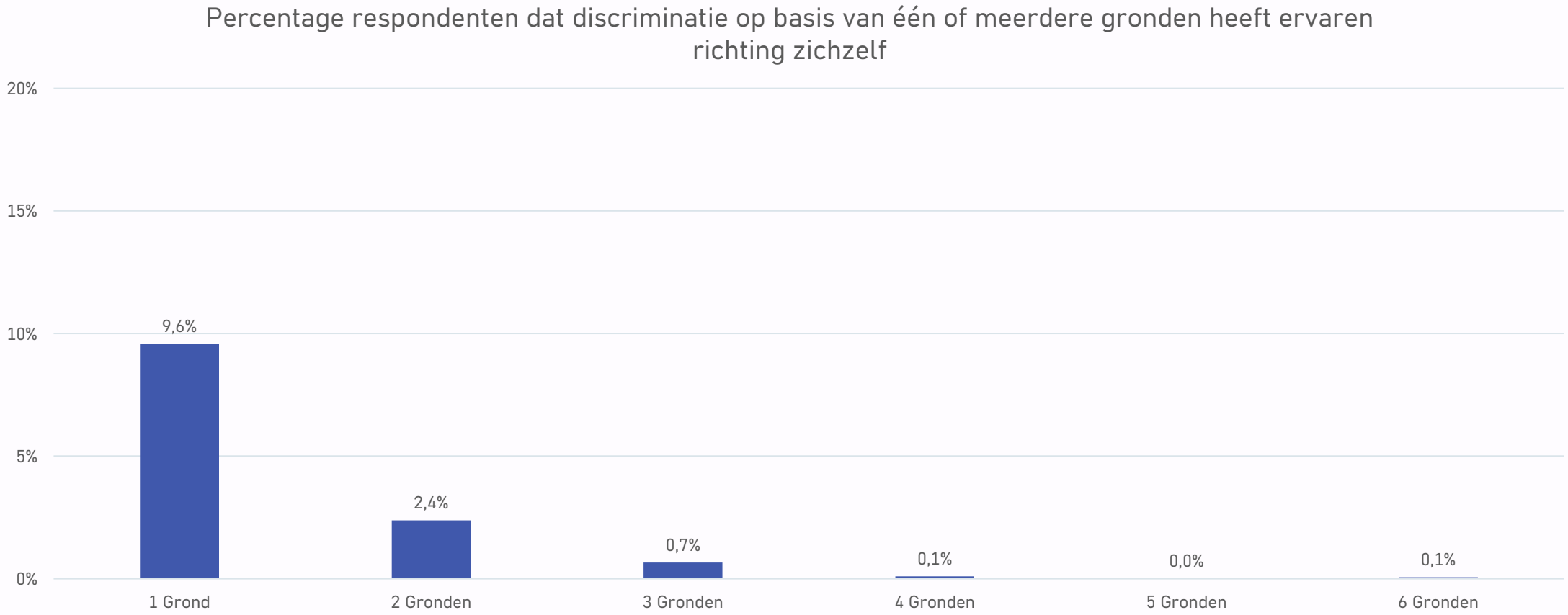

Selectie: Respondenten die uitdrukkelijk toestemming hebben gegeven voor het verwerken van hun antwoorden op vragen over (ervaren) discriminatie en de daarbij genoemde discriminatiegrond(en) (N=4.771).

Discriminatie of racisme richting zichzelf: verschillen tussen groepen respondenten in hoeveel discriminatiegronden zijn ervaren*

Geslacht
- **Mannen** ervaren op **significant minder** verschillende gronden discriminatie dan vrouwen.

Domein
- Respondenten werkzaam in het **domein Beleid** ervaren op **significant meer** verschillende gronden discriminatie dan respondenten werkzaam in de domeinen Inspectie, of Uitvoering.

Leidinggevende
- Geen significante verschillen gevonden tussen groepen respondenten.

Salarisschaal
- Geen significante verschillen gevonden tussen groepen respondenten.

Leeftijd
- Respondenten **jonger dan 35 jaar** ervaren op **significant meer** verschillende gronden discriminatie dan respondenten van 45 t/m 54 jaar en respondenten van 55 jaar en ouder.
- Respondenten **van 35 t/m 44 jaar** ervaren op **significant meer** verschillende gronden discriminatie dan respondenten van 45 t/m 54 jaar en respondenten van 55 jaar en ouder.

Herkomstland
- Respondenten met een **niet Europees herkomstland** ervaren op **significant meer** verschillende gronden discriminatie dan respondenten met een herkomstland in Europa (exclusief Nederland) of met Nederland als herkomstland.

*Voor de verschillen tussen groepen respondenten zijn de achtergrondkenmerken geslacht, domein, leidinggevende ja/nee, salarisschaal, leeftijd en herkomstland gebruikt.

Discriminatie of racisme richting zichzelf: hoe vaak in de afgelopen 12 maanden

- Van de respondenten die te maken hebben gehad met discriminatie of racisme, geeft het merendeel aan dit een enkele keer in de afgelopen 12 maanden ervaren te hebben. De percentages variëren per discriminatiegrond tussen 57% en 79%.
- Tussen de 17% en 33% van de respondenten die discriminatie hebben meegemaakt, heeft dit vaak (maandelijks) meegemaakt.
- 3%-10% van de respondenten die te maken hebben gehad met discriminatie (ongeacht de grond), geeft aan dit wekelijks of dagelijks te hebben meegemaakt.

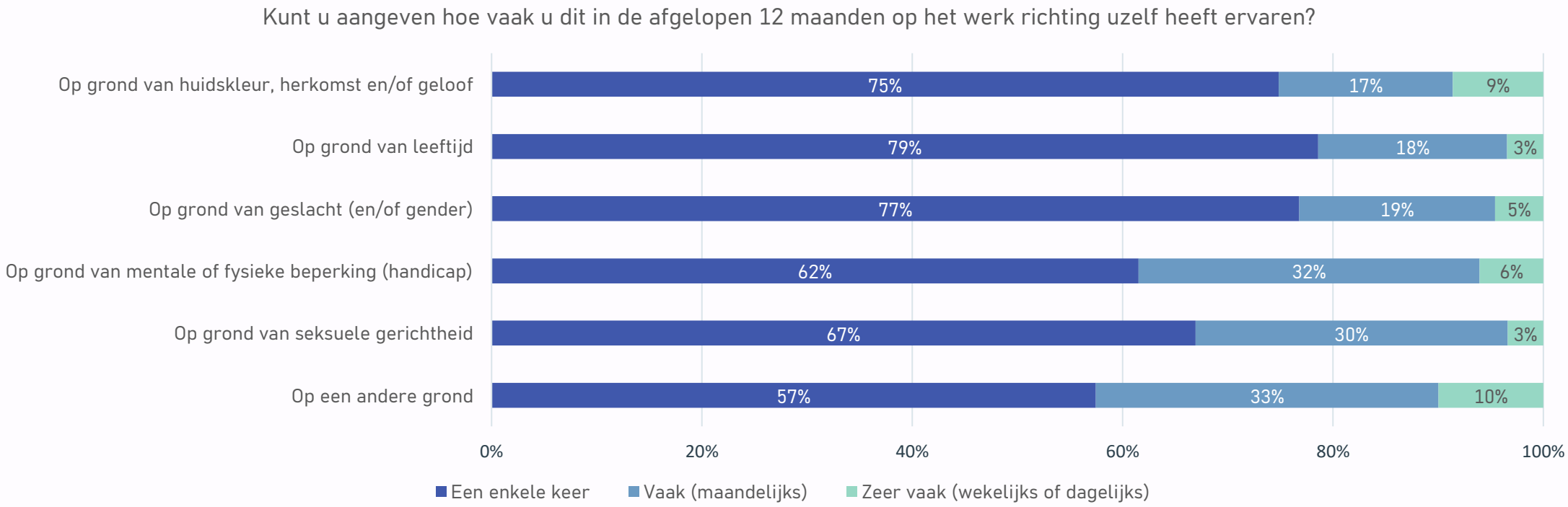

Selectie: Respondenten die in de afgelopen 12 maanden discriminatie of racisme richting henzelf hebben ervaren (N varieert per grond en is minimaal 26 en maximaal 208).

Bespreken ervaren discriminatie of racisme richting zichzelf

- Van de respondenten die in de afgelopen 12 maanden discriminatie richting zichzelf hebben meegemaakt, heeft bijna de helft (48%) het besproken met andere collega's.
- 32% van de respondenten die in de afgelopen 12 maanden discriminatie richting zichzelf hebben meegemaakt, heeft het besproken met één of meer leidinggevenden en 21% heeft het met de collega of collega's besproken die het deden.
- Een kwart geeft aan het met iemand anders te hebben besproken. Deze respondenten noemden vooral mensen in de privésfeer, zoals hun partner, vrienden en familie. Daarnaast wordt het regelmatig gedeeld met professionele ondersteuners zoals de huisarts, psycholoog, bedrijfsarts, bedrijfsmaatschappelijk werk, coach of vertrouwenspersoon.
- Wanneer we kijken naar de tevredenheid met de gesprekken, dan zijn respondenten het meest tevreden met het gesprek/de gesprekken met een andere collega of collega's (86%), met iemand anders (84%) of met een vertrouwenspersoon (67%).
- Het minst tevreden waren respondenten met het gesprek/de gesprekken met de collega of collega's die het deden (32%) of met één of meer leidinggevenden (50%).

Met wie heeft u dit besproken?

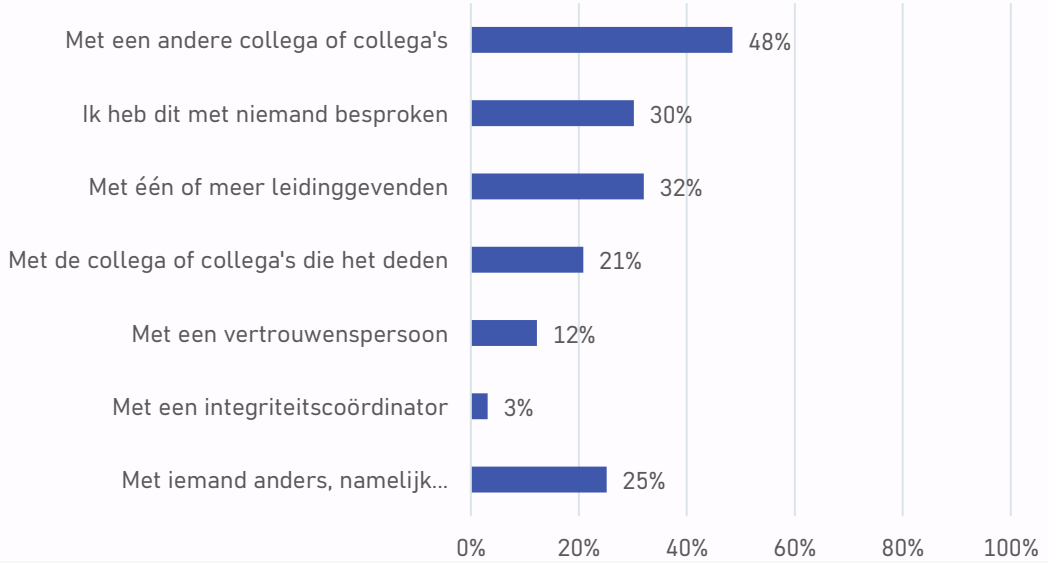

Was u tevreden over dit gesprek/deze gesprekken?

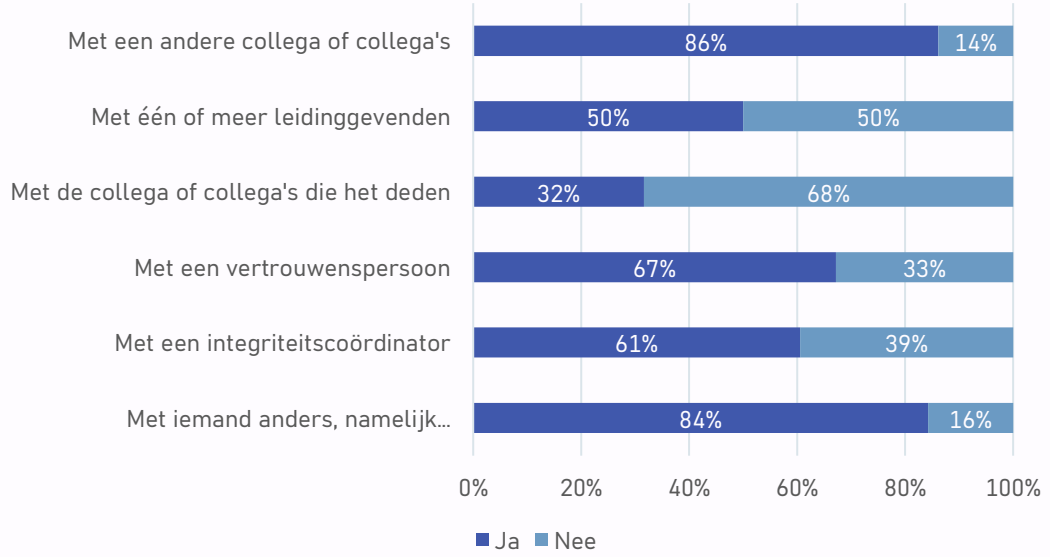

Selectie: Respondenten die in de afgelopen 12 maanden discriminatie of racisme richting henzelf hebben ervaren (N=595).

Selectie: Respondenten die in de afgelopen 12 maanden discriminatie of racisme richting henzelf hebben ervaren en dit met iemand hebben besproken (N varieert per gesprekspartner en is minimaal 17 en maximaal 283).

Opvolging door de organisatie van ervaren discriminatie richting zichzelf

- Een relatief groot deel van de respondenten die de ervaren discriminatie hebben besproken, geeft aan dat het niet verder is opgepakt in de organisatie. Zo geeft 27% van de respondenten aan dat het niet verder is opgepakt, en dat ze daar tevreden mee zijn. 25% van de respondenten geeft aan dat het niet verder is opgepakt, en is daar niet tevreden mee.
- 19% van de respondenten die de ervaren discriminatie heeft besproken, weet niet of het verder is opgepakt.
- Iets meer dan een kwart van de respondenten die de ervaren discriminatie heeft besproken, geeft aan dat het anders is opgepakt. Men geeft in de open antwoorden (onder meer) aan dat discriminatie niet door de organisatie is opgepakt omdat ze er zelf niks mee hebben gedaan. Redenen hiervoor zijn onder andere omdat zij het niet veilig vinden, geen vertrouwen hebben in de organisatie of verwachten dat melden geen zin heeft. Anderen ervaren dat leidinggevenden of de organisatie wel actie ondernemen, maar dat dit onvoldoende, traag of niet structureel is.

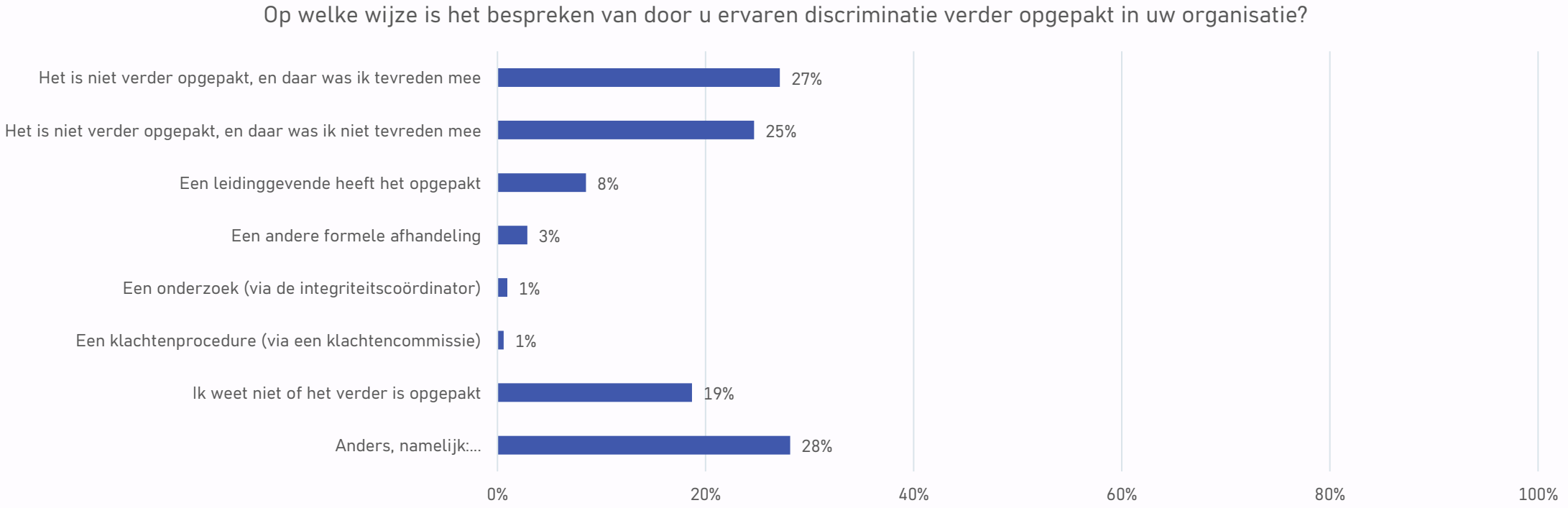

Selectie: Respondenten die in de afgelopen 12 maanden discriminatie of racisme hebben ervaren en dit met iemand hebben besproken (N=453).

Redenen waarom medewerkers de ervaren discriminatie of racisme richting zichzelf niet hebben besproken

- 45% van de respondenten die de ervaren discriminatie niet hebben besproken, geeft aan dat ze geen behoefte hadden om het te bespreken.
- Daarnaast is ongeveer een derde van de respondenten die het niet heeft besproken, bang dat het nadelig uitpakt voor hun baan of carrière (34%), of heeft geen vertrouwen in dat ze voldoende gesteund zullen worden (32%).
- Ongeveer een op de vijf (21%) geeft aan dat er een andere reden is waarom ze het niet hebben besproken. Redenen die zij noemen zijn onder andere omdat zij het moeilijk aantoonbaar vinden, twijfelen of het wel erg genoeg is (bijvoorbeeld micro-agressies of impliciete opmerkingen) en onzeker zijn of het echt om discriminatie gaat. Daarnaast geven enkelen aan dat het vertrouwen ontbreekt dat melden zin heeft. Sommige respondenten verwachten bagatellisering, ontkenning of negatieve gevolgen voor zichzelf. Sommigen geven aan het probleem liever te relativeren, informeel te laten of hun energie liever anders in te zetten, omdat bespreekbaar maken het voor henzelf juist zwaarder maakt.

Indien u de ervaren discriminatie niet met iemand besproken heeft, kunt u aangeven wat daarbij uw overweging was?

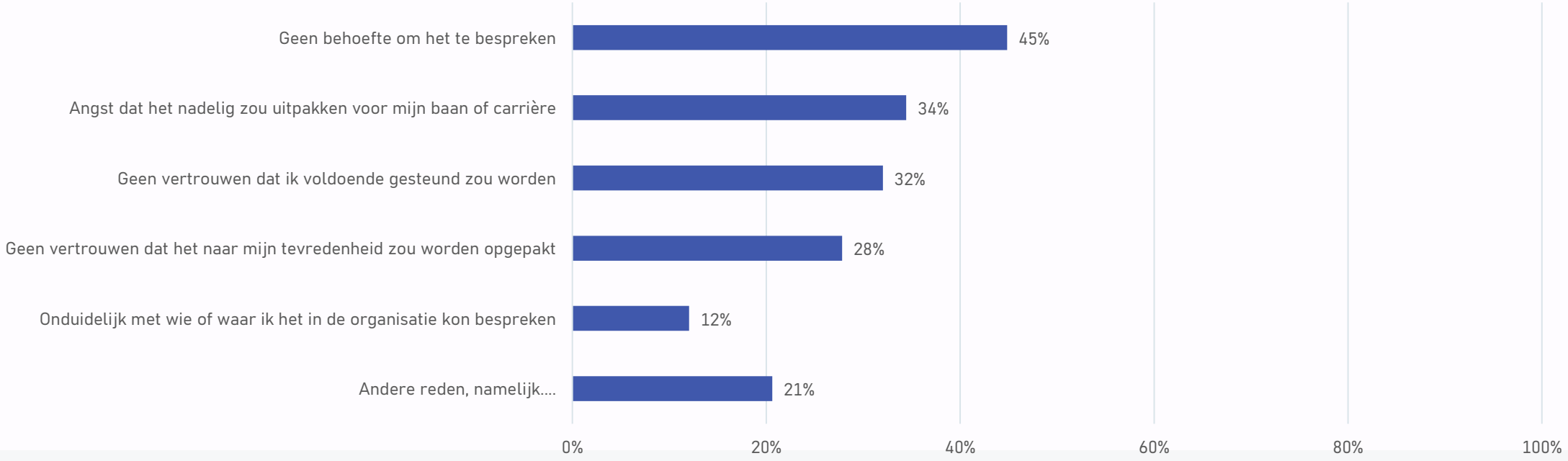

Selectie: Respondenten die in de afgelopen 12 maanden discriminatie of racisme richting henzelf hebben ervaren en dit met niemand hebben besproken (N=175).

Tevredenheid met afhandeling van ervaren discriminatie richting zichzelf

- De tevredenheid met de afhandeling is het hoogst bij respondenten die discriminatie hebben ervaren op grond van seksuele gerichtheid (41%), gevolgd door discriminatie op grond van leeftijd (35%) en op grond van geslacht (en/of gender) (35%).
- Opvallend is dat slechts in 2% van de gevallen, de afhandeling van het voorval van ervaren discriminatie op grond van seksuele gerichtheid nog loopt. Dat is minder dan bij de andere gronden.

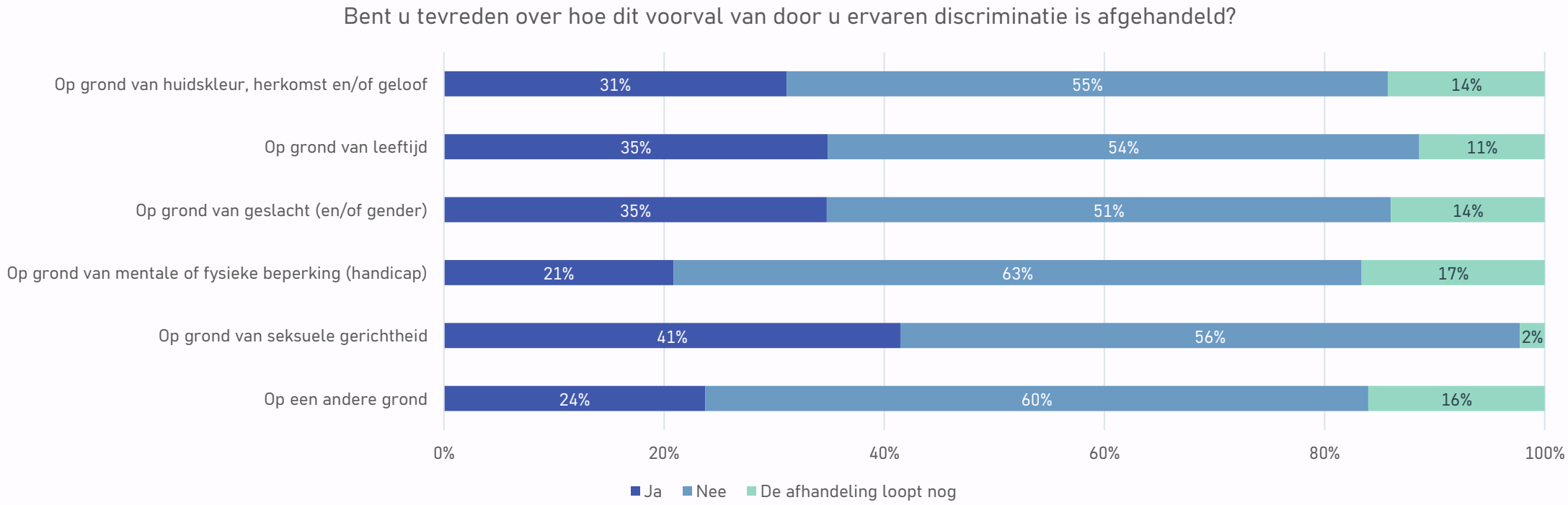

Selectie: Respondenten die in de afgelopen 12 maanden discriminatie of racisme richting henzelf hebben ervaren (N varieert per grond en is minimaal 26 en maximaal 208).

Discriminatie en racisme richting collega's

In dit hoofdstuk gaat het om de opgemerkte discriminatie en racisme van collega's en/of leidinggevenden richting collega's.

Ervaren discriminatie of racisme door collega's en/of leidinggevenden richting andere collega's*

- 17,4% van de respondenten geeft aan in de afgelopen 12 maanden discriminatie of racisme richting collega's te hebben opgemerkt.
- Het vaakst wordt discriminatie op grond van huidskleur, herkomst en/of geloof genoemd (8,4%), gevolgd door discriminatie op grond van geslacht (en/of gender) (6,1%).
- 3,4% van de respondenten geeft aan discriminatie opgemerkt te hebben richting collega's op een andere grond. De meest ervaren andere redenen zijn politieke voorkeur, zwangerschap/gezinssituatie en arbeidscontract.

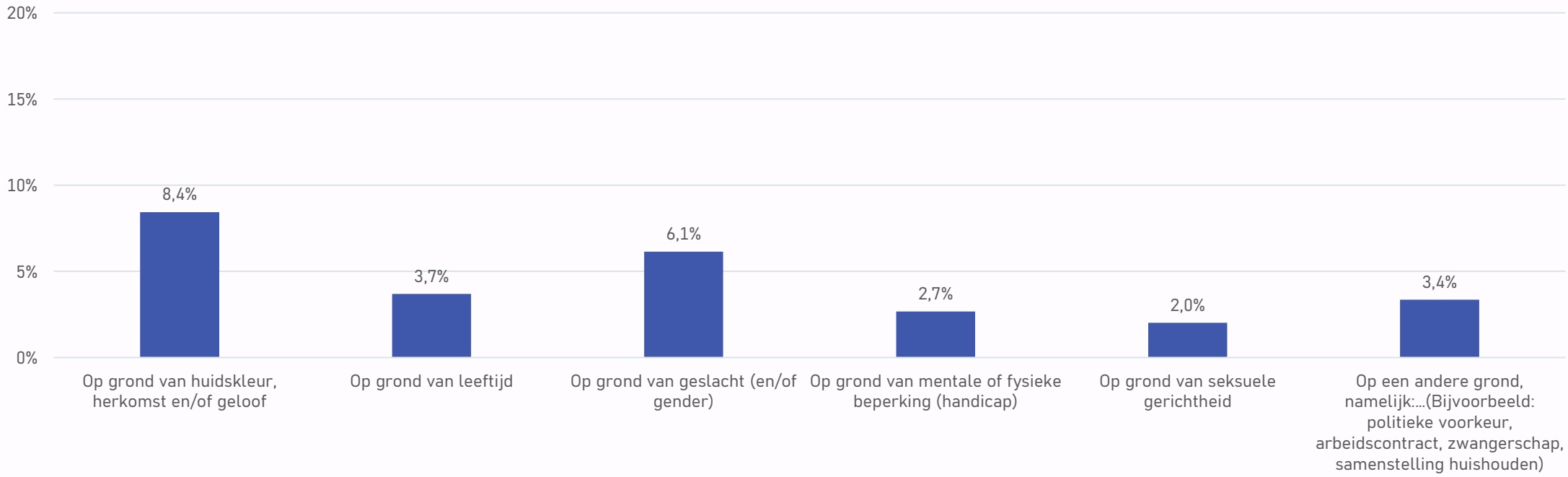

Selectie: Totaal (N=5.558)

*Op basis van deze vraag kan niet geconcludeerd worden over hoeveel concrete aantallen van discriminatie of racisme dit gaat. Eén geval kan namelijk door meerdere mensen worden opgemerkt.

Discriminatie of racisme richting collega's: verschillen tussen groepen respondenten*

Vraag: *'Heeft u in de afgelopen 12 maanden op het werk discriminatie of racisme door collega's en/of leidinggevenden richting andere collega's opgemerkt?'*

Discriminatie opgemerkt op grond van huidskleur, herkomst en/of geloof

- **Mannen** merken dit **significant minder** op dan vrouwen.
- Respondenten werkzaam in het **domein Beleid** merken dit **significant meer** op dan respondenten werkzaam in het domein Inspectie, Uitvoering, of Bedrijfsvoering.
- Respondenten in **salarisschaal 1-4** merken dit **significant meer** op dan respondenten in salarisschaal 5-9, salarisschaal 10-13 of salarisschaal 14-19.
- Respondenten **jonger dan 35 jaar** merken dit **significant meer** op dan respondenten van 45 t/m 54 jaar en respondenten van 55 jaar en ouder.
- Respondenten van **35 t/m 44 jaar** merken dit **significant meer** op dan respondenten van 45 t/m 54 jaar en respondenten van 55 jaar en ouder.
- Respondenten met een **niet Europees herkomstland** merken dit **significant meer** op dan respondenten met een Europees herkomstland (exclusief Nederland) of met Nederland als herkomstland.

Discriminatie opgemerkt op grond van leeftijd

- **Mannen** merken dit **significant minder** op dan vrouwen.
- Respondenten werkzaam in het **domein Beleid** merken dit **significant meer** op dan respondenten werkzaam in het domein Inspectie of Uitvoering.

Discriminatie opgemerkt op grond van geslacht (en/of gender)

- **Mannen** merken dit **significant minder** op dan vrouwen.
- Respondenten werkzaam in het **domein Beleid** merken dit **significant meer** op dan respondenten werkzaam in het domein Inspectie, Uitvoering, of Bedrijfsvoering.

Discriminatie opgemerkt op grond van mentale of fysieke beperking (handicap)

- Geen significante verschillen gevonden tussen groepen respondenten.

Discriminatie opgemerkt op grond van seksuele gerichtheid

- Geen significante verschillen gevonden tussen groepen respondenten.

*Voor de verschillen tussen groepen respondenten zijn de achtergrondkenmerken geslacht, domein, leidinggevende ja/nee, salarisschaal, leeftijd en herkomstland gebruikt. Meer informatie over de verschillen tussen verschillende groepen respondenten is te vinden in Bijlage B.

Discriminatie of racisme richting collega's*

- 17,4% van de respondenten heeft in de afgelopen 12 maanden discriminatie richting collega's opgemerkt.
- 11,8% van de respondenten heeft in de afgelopen 12 maanden discriminatie richting collega's opgemerkt op één grond.
- 5,6% van de respondenten heeft in de afgelopen 12 maanden discriminatie richting collega's opgemerkt op twee of meer gronden.

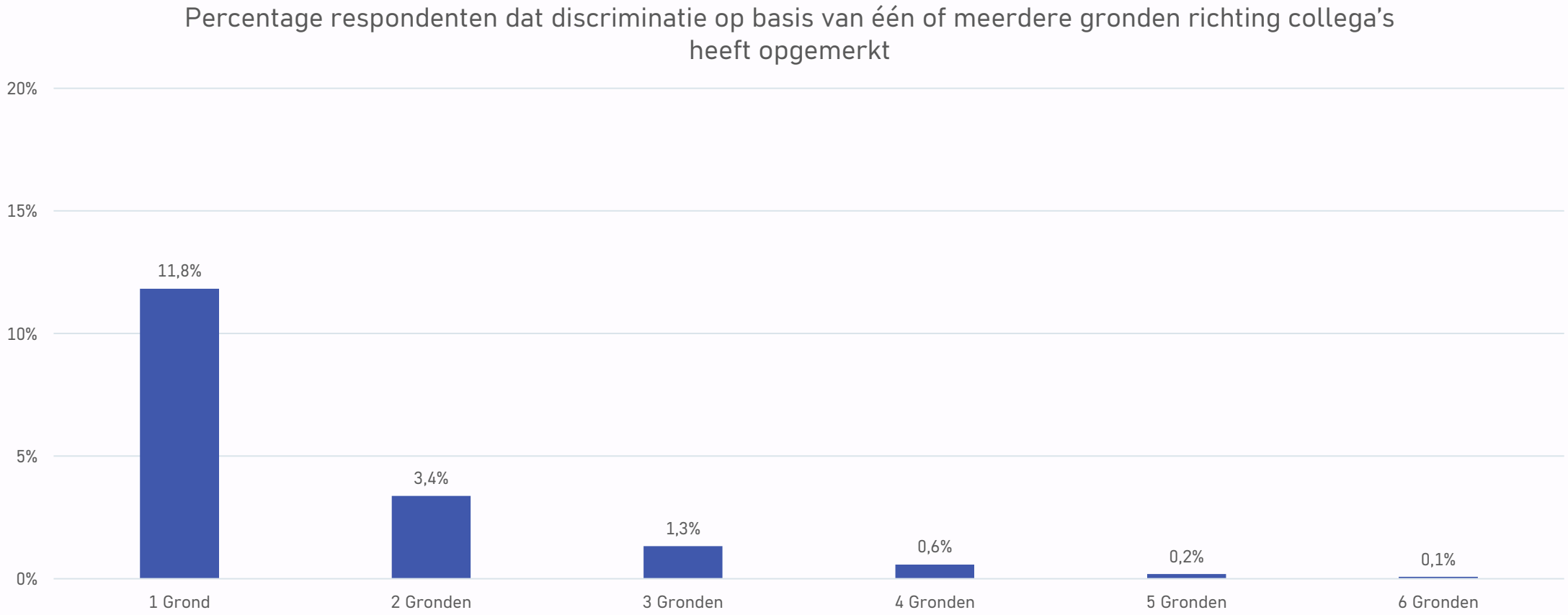

Selectie: Totaal (N=5.558

*Op basis van deze vraag kan niet geconcludeerd worden over hoeveel concrete aantallen van discriminatie of racisme dit gaat. Eén geval kan namelijk door meerdere mensen worden opgemerkt.

Discriminatie of racisme richting collega's: verschillen tussen groepen respondenten in hoeveel discriminatiegronden zijn opgemerkt*

Geslacht
- **Mannen** hebben op **significant minder** verschillende gronden discriminatie opgemerkt richting collega's dan vrouwen.

Domein
- Respondenten werkzaam in het **domein Beleid** hebben op **significant meer** verschillende gronden discriminatie opgemerkt richting collega's dan respondenten werkzaam in de domeinen Inspectie, Uitvoering, of Bedrijfsvoering.

Leidinggevende
- Geen significante verschillen gevonden tussen groepen respondenten.

Salarisschaal
- Geen significante verschillen gevonden tussen groepen respondenten.

Leeftijd
- Respondenten **jonger dan 35 jaar** hebben op **significant meer** verschillende gronden discriminatie opgemerkt richting collega's dan respondenten van 45 t/m 54 jaar en respondenten van 55 jaar en ouder.
- Respondenten van **35 t/m 44 jaar** hebben op **significant meer** verschillende gronden discriminatie opgemerkt richting collega's dan respondenten van 55 jaar en ouder.

Herkomstland
- Respondenten met een **niet Europees herkomstland** hebben op **significant meer** verschillende gronden discriminatie opgemerkt richting collega's dan respondenten met Nederland als herkomstland.

*Voor de verschillen tussen groepen respondenten zijn de achtergrondkenmerken geslacht, domein, leidinggevende ja/nee, salarisschaal, leeftijd en herkomstland gebruikt.

Discriminatie of racisme richting collega's: hoe vaak in de afgelopen 12 maanden

- De meeste respondenten die discriminatie of racisme richting collega's hebben ervaren, geven aan dit een enkele keer ervaren te hebben.
- 11% of minder van de respondenten die discriminatie richting collega's hebben ervaren, ongeacht de grond, geeft aan dit wekelijks of dagelijks te hebben meegemaakt.

Selectie: Respondenten die in de afgelopen 12 maanden discriminatie of racisme richting collega's hebben opgemerkt (N varieert per grond en is minimaal 99 en maximaal 456).

Bespreken ervaren discriminatie richting collega's

- Van de respondenten die in de afgelopen 12 maanden discriminatie richting collega's hebben opgemerkt, heeft bijna de helft (46%) het besproken met de collega of collega's die gediscrimineerd werd of werden.
- Respondenten waren het meest tevreden met het gesprek met iemand anders (89%), het gesprek/de gesprekken met de collega of collega's die gediscrimineerd werden (86%) of met een vertrouwenspersoon (69%).
- Het minst tevreden waren respondenten met het gesprek/de gesprekken met één of meer leidinggevenden (55%), met de collega(s) die dit deed of deden (58%) of met de integriteitscoördinator (59%).
- 20% heeft het met iemand anders besproken. Medewerkers noemen dat zij discriminatie richting collega's vooral bespraken met andere (directe) collega's of collega's die het incident hebben meegemaakt of herkennen. Daarnaast worden ook ondersteunende of formele kanalen genoemd, zoals HR, de ondernemingsraad, personeelsraadgever, bedrijfsmaatschappelijk werk, vertrouwenspersonen of D&I-netwerk. Buiten het werk wordt het onderwerp gedeeld met de partner, familie of vrienden.

Met wie heeft u dit besproken?

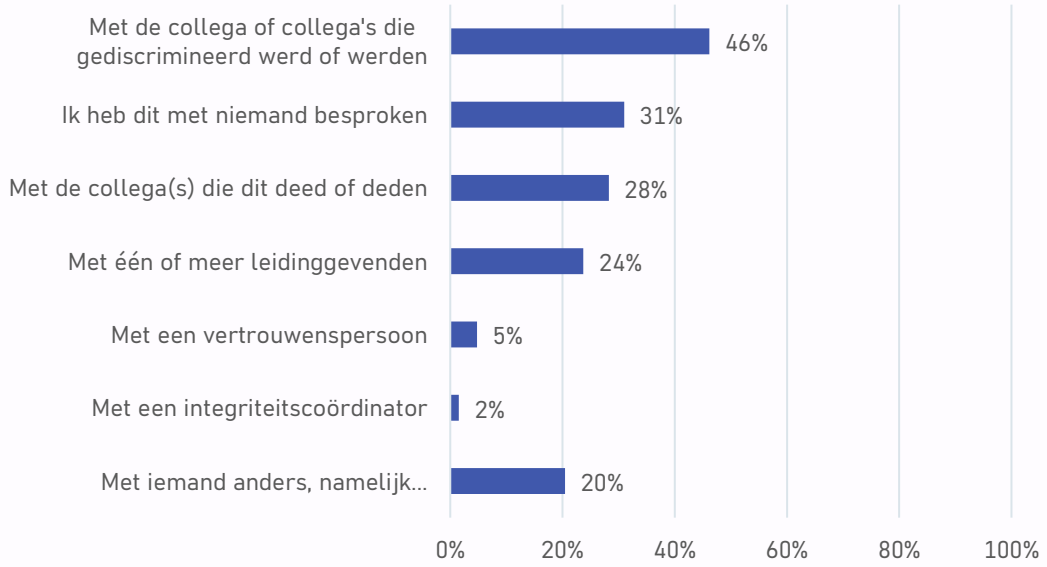

Was u tevreden over dit gesprek/deze gesprekken?

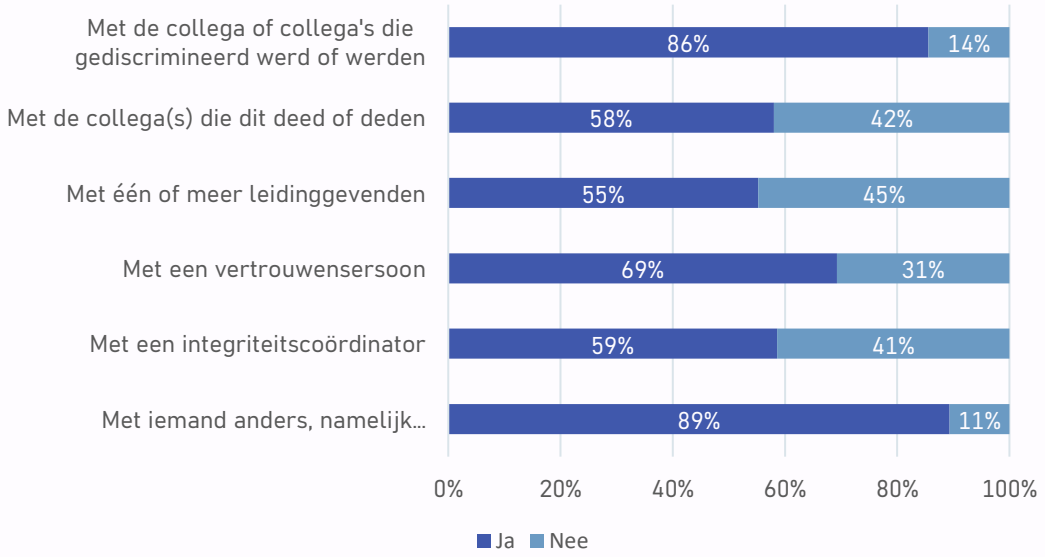

Selectie: Respondenten die in de afgelopen 12 maanden discriminatie of racisme richting collega's hebben opgemerkt (N=951).

Selectie: Respondenten die in de afgelopen 12 maanden discriminatie of racisme richting collega's hebben opgemerkt en dit met iemand hebben besproken (N varieert per gesprekspartner en is minimaal 19 en maximaal 445).

Redenen waarom medewerkers de ervaren discriminatie richting collega's niet hebben besproken

- 33% van de respondenten die de opgemerkte discriminatie niet hebben besproken, geeft aan geen vertrouwen te hebben dat zij voldoende gesteund zou worden.
- Daarnaast heeft 29% van de respondenten niet de behoefte om het te bespreken, en is 27% van de respondenten angstig dat het nadelig zou uitpakken voor hun baan of carrière.
- Ongeveer een kwart geeft aan dat er een andere reden is waarom ze het niet hebben besproken. Deze groep respondenten geeft aan dat het vaak gaat om grapjes of impliciete situaties waarvan zij twijfelen of het wel echt discriminatie is of omdat het moeilijk te bewijzen is. Ook spelen angst voor reputatieschade, verstoring van werkrelaties, weggezet worden als 'zeurpiet', 'woke' of 'overgevoelig', een rol. Sommige respondenten ervaren een angst- of afrekencultuur. Andere respondenten geven aan dat bespreken geen zin heeft omdat het maatschappelijk of institutioneel is genormaliseerd, omdat de betrokkene zelf al reageerde, of omdat men verwacht dat er toch niets mee gedaan wordt.

Indien u de ervaren discriminatie niet met iemand besproken heeft, kunt u aangeven wat daarbij uw overweging was?

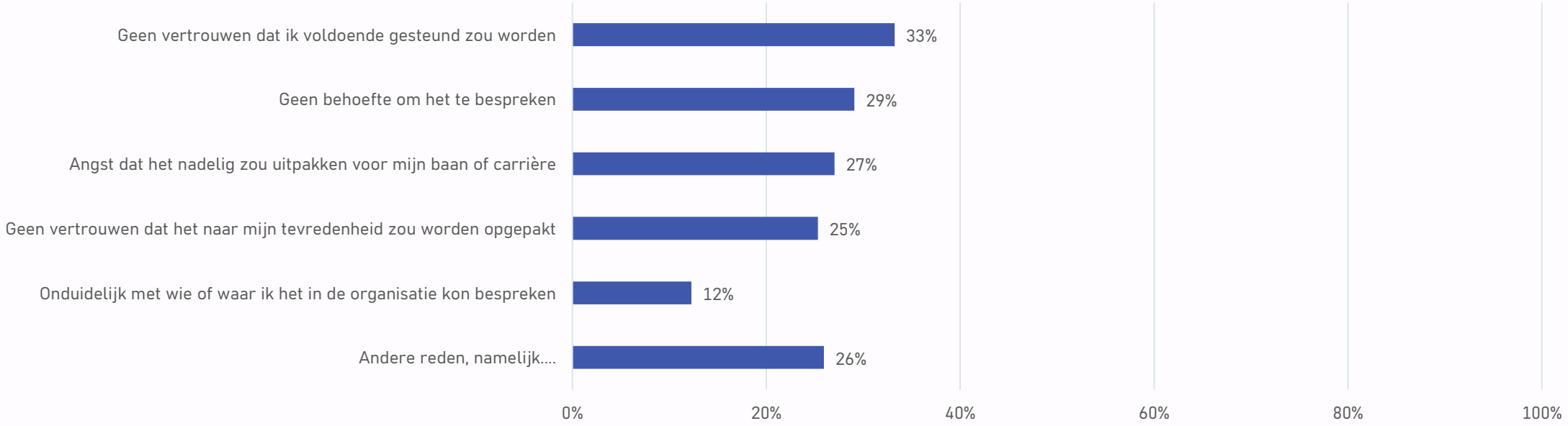

Selectie: Respondenten die in de afgelopen 12 maanden discriminatie of racisme richting collega's hebben opgemerkt en dit met niemand hebben besproken (N=274).

Discriminatie en racisme richting burgers

In dit hoofdstuk gaat het om de opgemerkte discriminatie en racisme van collega's en/of leidinggevenden richting burgers.

Ervaren discriminatie of racisme door collega's en/of leidinggevenden richting burgers*

- 6,8% van de respondenten geeft aan in de afgelopen 12 maanden discriminatie of racisme te hebben opgemerkt richting burgers.
- Het vaakst wordt discriminatie op grond van huidskleur, herkomst en/of geloof genoemd (5,1%), gevolgd door op grond van geslacht (en/of gender) (1,2%).
- 1,6% van de respondenten geeft aan discriminatie opgemerkt te hebben richting andere collega's op een andere grond. De meest genoemde ervaren reden is politieke voorkeur. Grapjes over opleidingsniveau, sociale klasse en herkomst worden in beperkte mate genoemd.

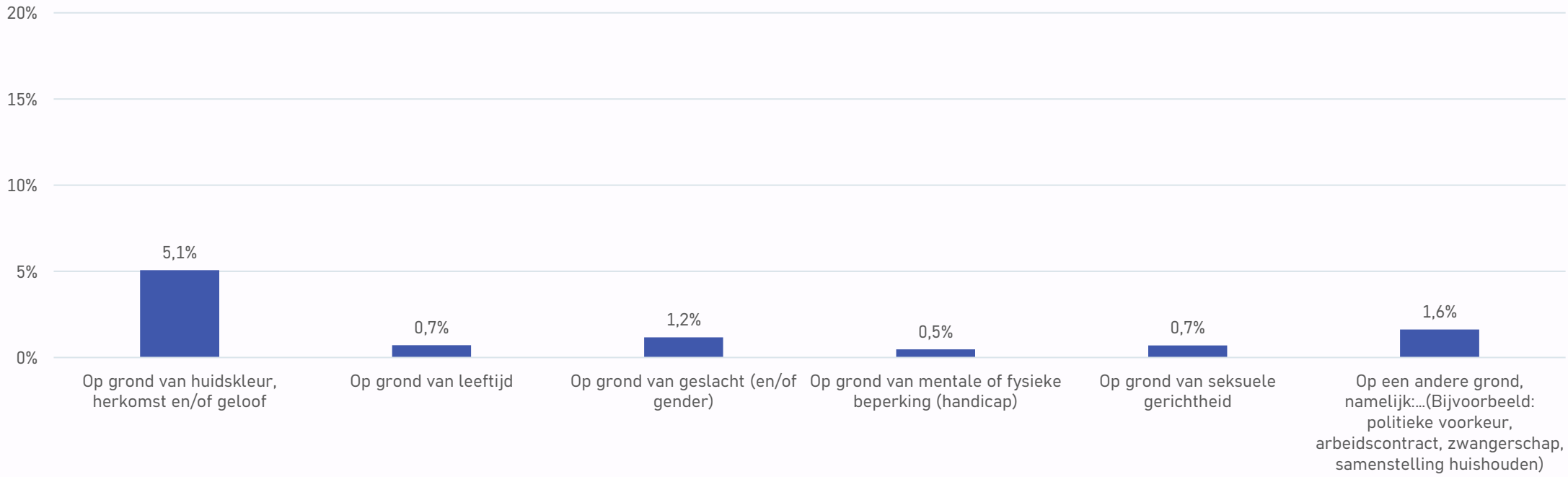

Selectie: Totaal (N=5.558)

*Op basis van deze vraag kan niet geconcludeerd worden over hoeveel concrete aantallen van discriminatie of racisme dit gaat. Eén geval kan namelijk door meerdere mensen worden opgemerkt.

Discriminatie of racisme richting burgers: verschillen tussen groepen respondenten*

Vraag: *'Heeft u in de afgelopen 12 maanden discriminatie of racisme door collega's of leidinggevenden richting burgers opgemerkt?'*

Discriminatie opgemerkt op grond van huidskleur, herkomst en/of geloof:
- **Mannen** merken dit **significant minder** op dan vrouwen.
- Respondenten **jonger dan 35 jaar** merken dit **significant meer** op dan respondenten van 45 t/m 54 jaar en respondenten van 55 jaar en ouder.
- Respondenten **van 35 t/m 44 jaar** merken dit **significant meer** op dan respondenten van 45 t/m 54 jaar en respondenten van 55 jaar en ouder.
- Respondenten met een **niet Europees herkomstland** merken dit **significant meer** op dan respondenten met Nederland als herkomstland.

Discriminatie opgemerkt op grond van leeftijd:
- Respondenten met een **niet Europees herkomstland** merken dit **significant meer** op dan respondenten met Nederland als herkomstland.

Discriminatie opgemerkt op grond van geslacht (en/of gender):
- Geen significante verschillen gevonden tussen groepen respondenten.

Discriminatie opgemerkt op grond van mentale of fysieke beperking (handicap):
- Geen significante verschillen gevonden tussen groepen respondenten.

Discriminatie opgemerkt op grond van seksuele gerichtheid:
- Geen significante verschillen gevonden tussen groepen respondenten.

*Voor de verschillen tussen groepen respondenten zijn de achtergrondkenmerken geslacht, domein, leidinggevende ja/nee, salarisschaal, leeftijd en herkomstland gebruikt. Meer informatie over de verschillen tussen verschillende groepen respondenten is te vinden in Bijlage B.

Discriminatie of racisme richting burgers*

- 6,8% van de respondenten heeft in de afgelopen 12 maanden discriminatie opgemerkt richting burgers.
- 5,2% van de respondenten heeft in de afgelopen 12 maanden discriminatie op één grond opgemerkt richting burgers.
- 1,7% van de respondenten heeft in de afgelopen 12 maanden discriminatie richting burgers opgemerkt op twee of meer gronden.

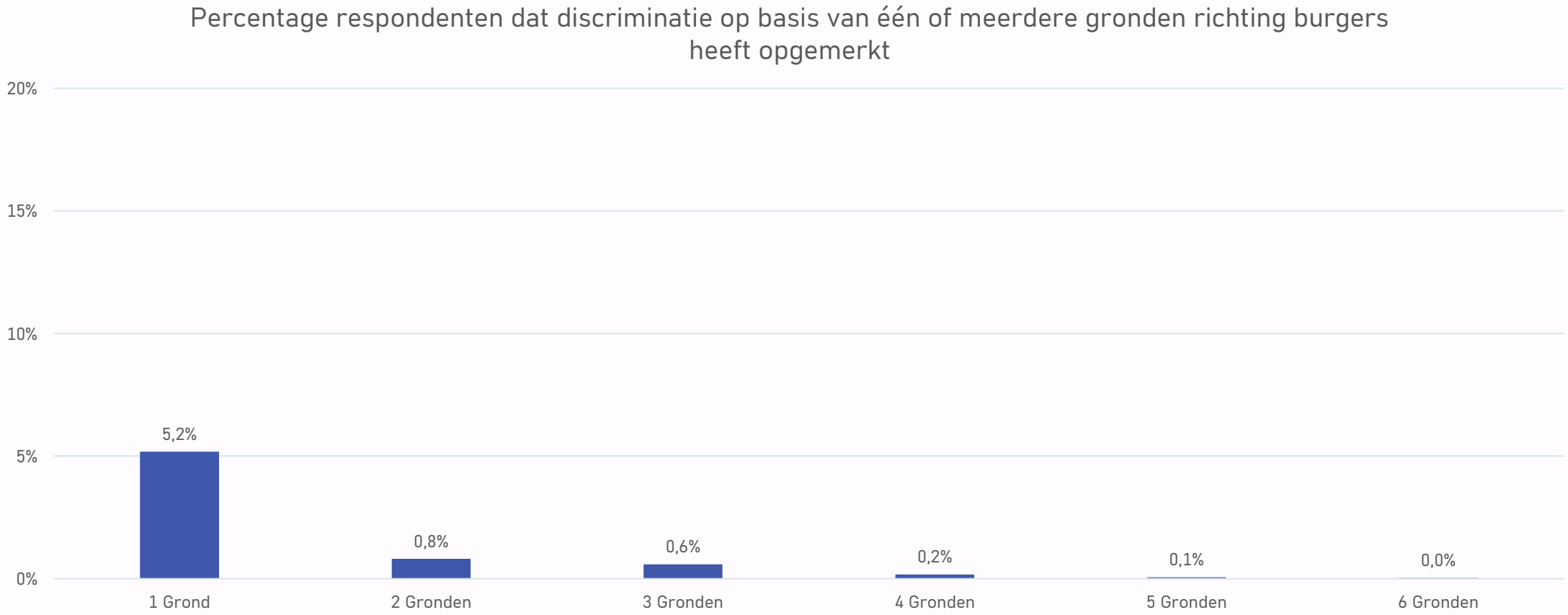

Selectie: Totaal (N=5.558

*Op basis van deze vraag kan niet geconcludeerd worden over hoeveel concrete aantallen van racisme dit gaat. Eén geval kan namelijk door meerdere mensen worden opgemerkt.

Discriminatie of racisme richting burgers: verschillen tussen groepen respondenten in hoeveel discriminatiegronden zijn opgemerkt*

Geslacht
- **Mannen** hebben op **significant minder** verschillende gronden discriminatie opgemerkt richting burgers dan vrouwen.

Domein
- Geen significante verschillen gevonden tussen groepen respondenten.

Leidinggevende
- Geen significante verschillen gevonden tussen groepen respondenten.

Salarisschaal
- Geen significante verschillen gevonden tussen groepen respondenten.

Leeftijd
- Respondenten **jonger dan 35 jaar** hebben op **significant meer** verschillende gronden discriminatie opgemerkt richting burgers dan respondenten van 45 t/m 54 jaar en respondenten van 55 jaar en ouder.
- Respondenten van **35 t/m 44 jaar** hebben op **significant meer** verschillende gronden discriminatie opgemerkt richting burgers dan respondenten van 45 t/m 54 jaar en respondenten van 55 jaar en ouder.

Herkomstland
- Respondenten met een **niet Europees herkomstland** hebben op **significant meer** verschillende gronden discriminatie opgemerkt richting burgers dan respondenten met Nederland als herkomstland.

*Voor de verschillen tussen groepen respondenten zijn de achtergrondkenmerken geslacht, domein, leidinggevende ja/nee, salarisschaal, leeftijd en herkomstland gebruikt.

Discriminatie of racisme richting burgers: hoe vaak in de afgelopen 12 maanden

- De meeste respondenten die discriminatie of racisme richting burgers hebben opgemerkt, geven aan dit een enkele keer opgemerkt te hebben.
- 21% of minder van de respondenten die discriminatie richting burgers hebben opgemerkt, ongeacht de grond, geeft aan dit wekelijks of dagelijks te hebben opgemerkt.
- 55% van de respondenten die discriminatie op grond van seksuele gerichtheid richting burgers heeft opgemerkt, geeft aan dit maandelijks of wekelijks of dagelijks te hebben opgemerkt.

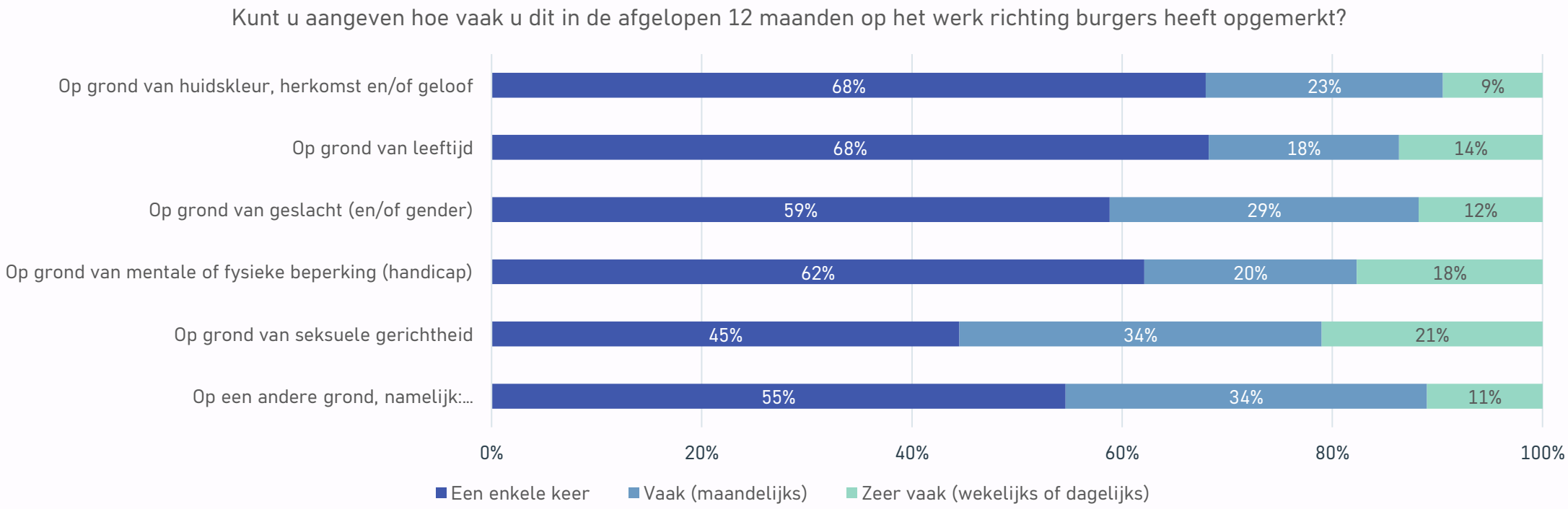

Selectie: Respondenten die in de afgelopen 12 maanden discriminatie of racisme richting burgers hebben opgemerkt (N varieert per grond en is minimaal 26 en maximaal 252).

Tot slot, suggesties van respondenten

Een greep uit de suggesties van respondenten

Suggesties* van respondenten omtrent discriminatie en racisme:

- Zorg voor een handelingsperspectief waarbij opvolging gegeven wordt aan meldingen en pak institutionele discriminatie en racisme aan.
- Besteed aandacht aan bewustwording van discriminatie, omdat sommige uitingsvormen subtieler, onbewuster of latent van aard zijn. Bovendien kan de achtergrond van iemand zorgen voor een blinde vlek ten aanzien van discriminatie of racisme.
- Leg niet alleen focus op racisme, maar houd ook voor alle andere vormen van discriminatie op kenmerken als geslacht, intelligentie, opleidingsniveau, werkervaring etc.
- Besteed aandacht in het (hogere)management van een organisatie voor dit onderwerp, en zorg ervoor dat het management over de juiste kennis en kunde beschikt omtrent discriminatie en racisme.
- Maak het doen van een melding in het kader van discriminatie of racisme laagdrempelig en gemakkelijk, en zorg ervoor dat een melding serieus genomen wordt.
- Sta als overheid open voor verschillende denkrichtingen (in welke vorm dan ook) en voer hierover een open dialoog.
- Houd oog voor het niet stigmatiseren van meerderheidsgroepen als het gaat om discriminatie, omdat dit omgekeerd ook een onrechtmatig gevoel opwekt.
- Let op dat niet alles onder een vergrootglas wordt gelegd, en schaar niet te snel incidentele gevallen onder de noemer discriminatie en racisme.
- Discriminatie en racisme komt ook voor vanuit burgers richting medewerkers van de overheid.

*Dit zijn geen letterlijke quotes, maar samenvattingen op basis van opmerkingen die door respondenten vaker genoemd zijn ter verbetering van het werkklimaat en bewustwording.

Bijlage A

Achtergrondkenmerken respondenten

Geslacht, leeftijdscategorie en functiegroep

- De verdeling van mannen en vrouwen is vrijwel gelijk in dit onderzoek. 3% van de respondenten heeft gekozen voor de optie Anders/Ik wil geen antwoord geven.
- 19% van de respondenten is jonger dan 35 jaar en iets minder dan een derde van de respondenten is 55 jaar of ouder.
- 16% van de respondenten heeft een leidinggevende functie.

Geslacht

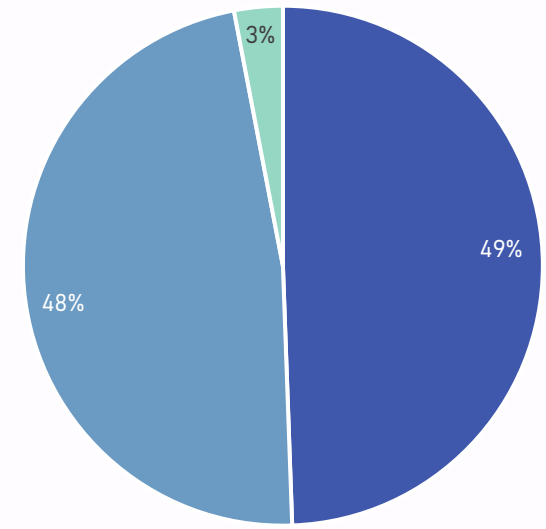

Leeftijdscategorie

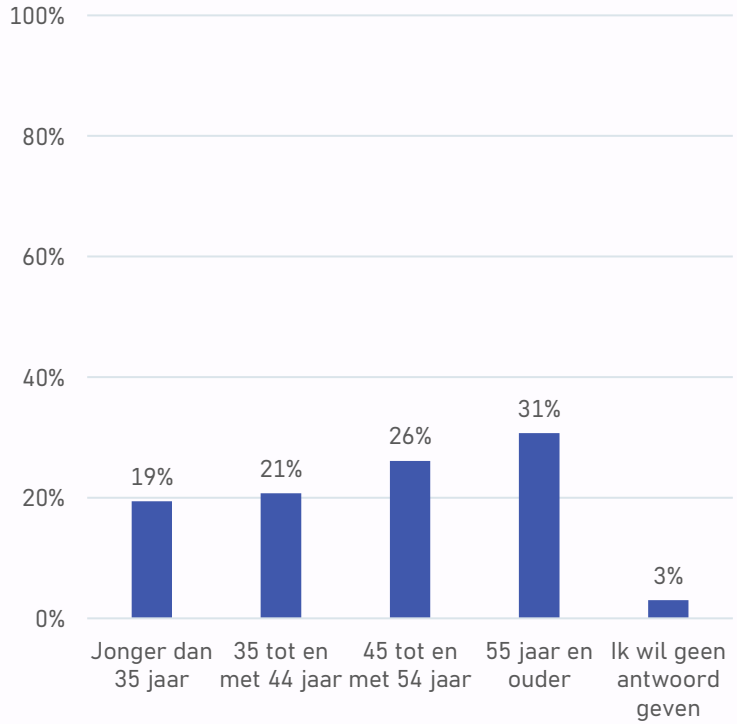

Functiegroep

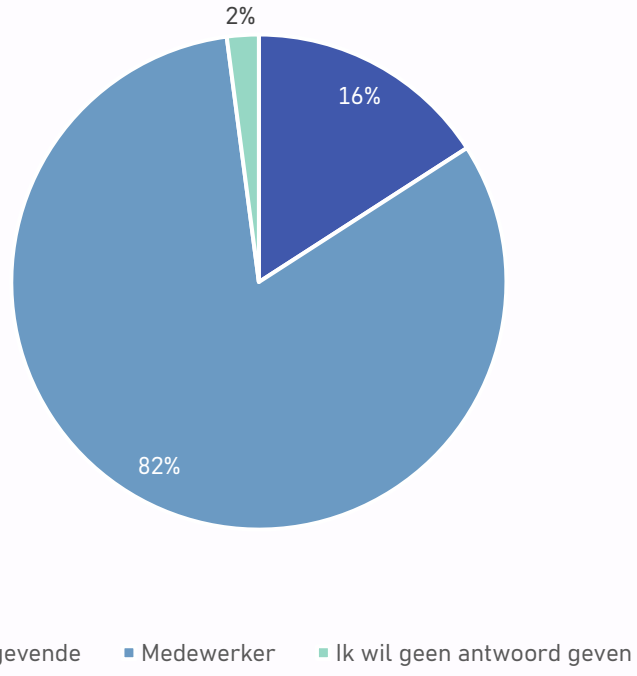

Dit wordt getoond op basis van ongewogen data.

Herkomstland*

- Het grootste deel (78%) van de respondenten heeft als herkomstland Nederland.
- 15% van de respondenten heeft een niet Europees herkomstland.
- Een Europees herkomstland (exclusief Nederland) komt bij 4% van de respondenten voor.

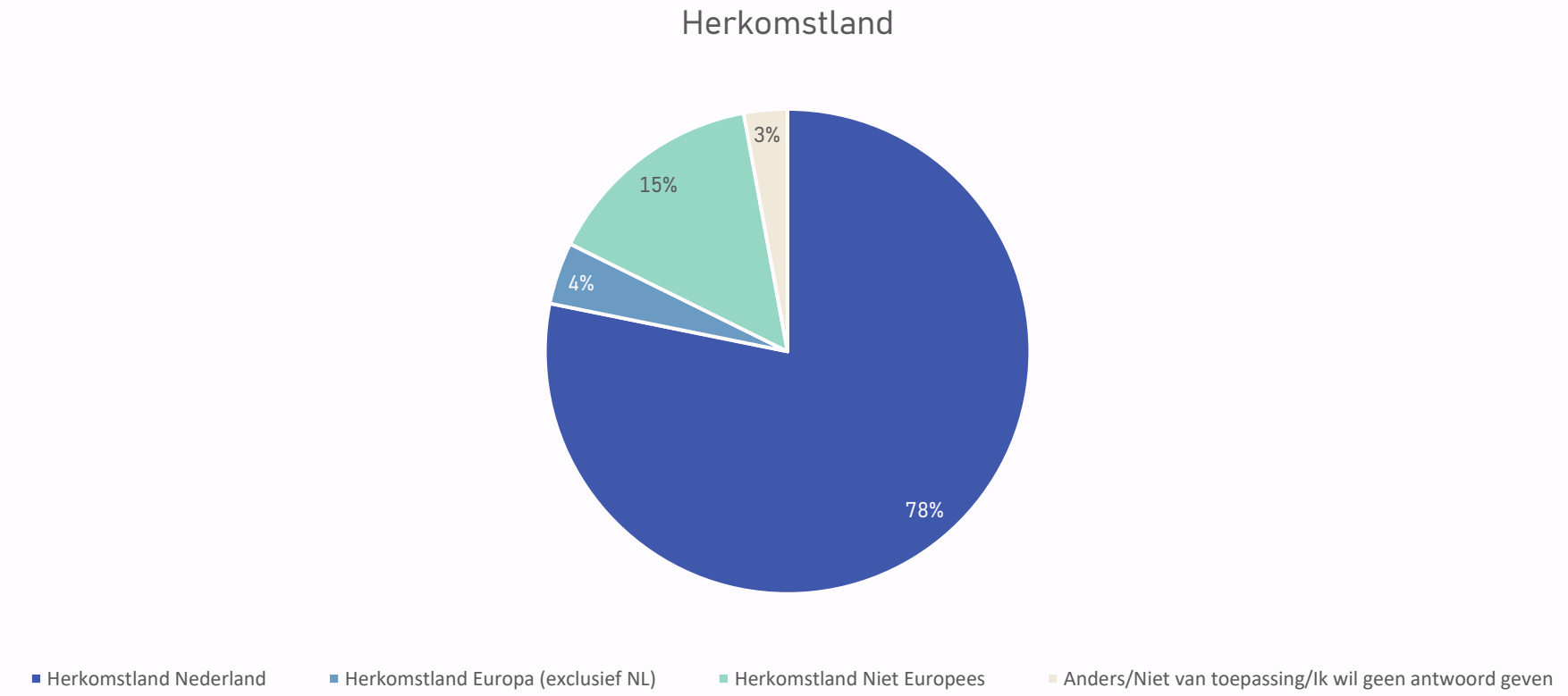

*In dit onderzoek is de CBS-definitie van herkomst gehanteerd: de herkomst van personen die in het buitenland zijn geboren wordt bepaald door hun eigen geboorteland. Bij personen die in Nederland geboren zijn, wordt de herkomst bepaald door het geboorteland van de ouders. Het aandeel 'Niet-Europees' ligt in dit onderzoek iets lager dan binnen het Rijk, terwijl 'Nederland' iets hoger ligt. In 2024 was de rijksbrede verdeling 5% Europees, 21% niet-Europees en 74% Nederland (inclusief Hoge Colleges van Staat en Rechtspraak). In 2023 was dit, exclusief deze groepen, 5% Europees, 20% niet-Europees en 75% Nederland (Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk 2024, BZK). De resultaten zijn indicatief vergelijkbaar, verschillen kunnen o.a. verklaard worden door verschillen in steekproef/populatie en vraagstelling.

Dit wordt getoond op basis van ongewogen data.

Werkdomein en salarisschaalcategorie

- Bijna de helft van de respondenten is werkzaam in het domein uitvoering (42%). De overige domeinen zijn redelijk gelijk verdeeld binnen de respondentengroep.
- De grootste groep respondenten werkt binnen de salarisschaalcategorie 10 t/m 13.

Domein

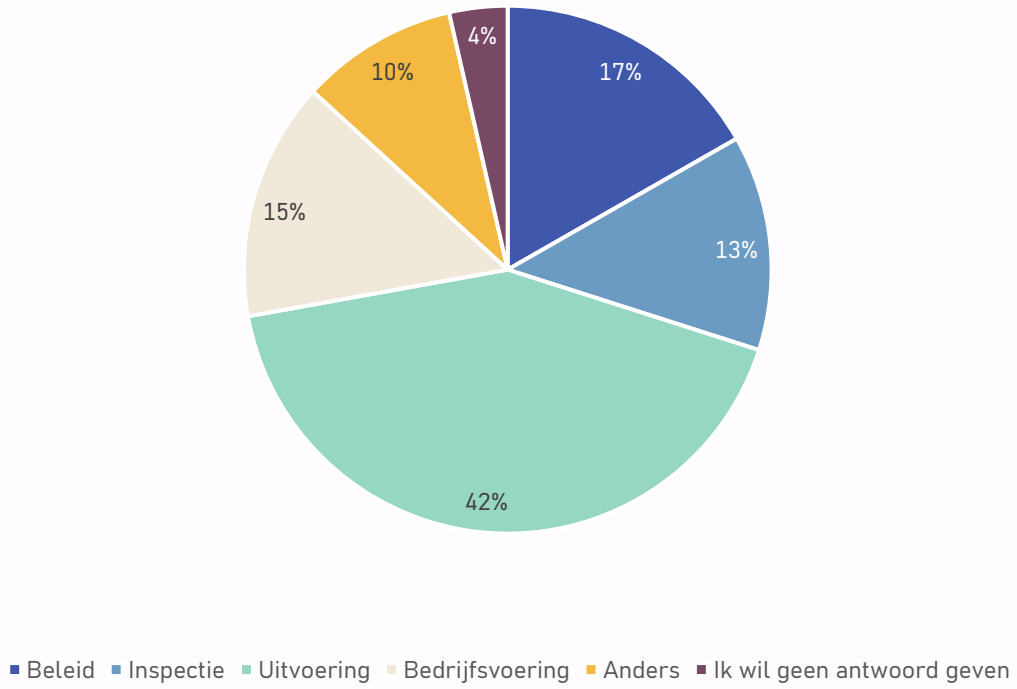

Salarisschaalcategorie

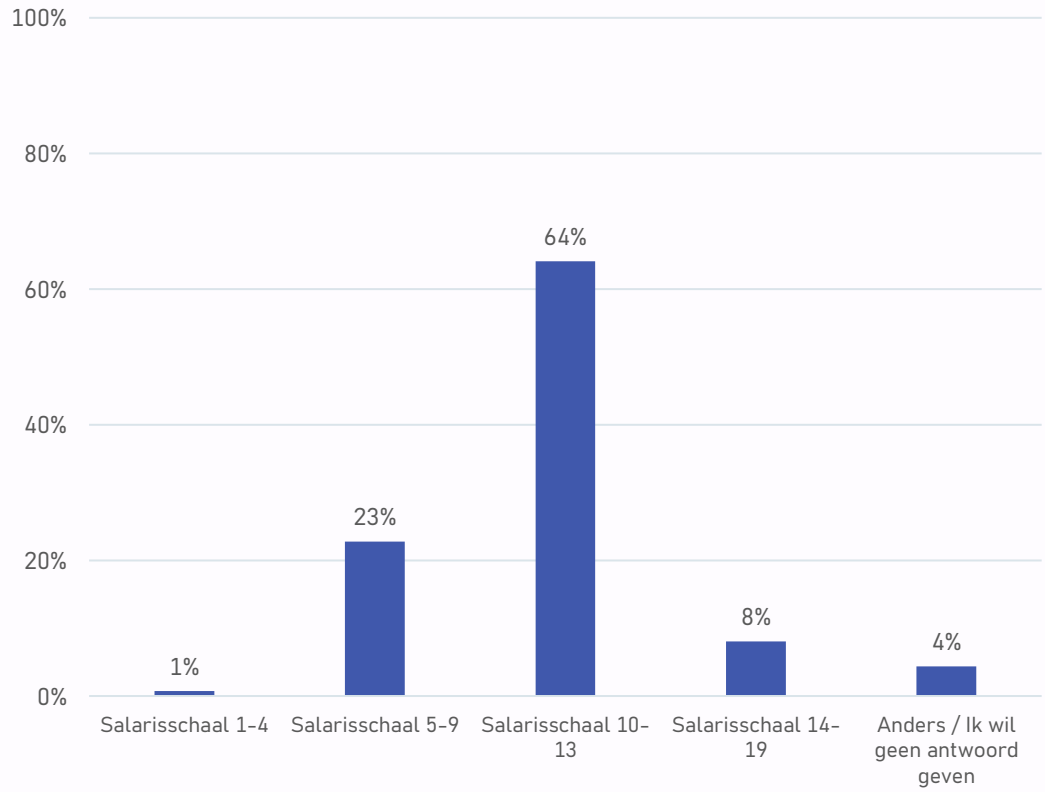

Dit wordt getoond op basis van ongewogen data.

Bijlage B

Tabellen naar achtergrondkenmerken respondenten

Let op: de totalen in de tabellen kunnen soms licht afwijken van de optelsom van percentages in de grafieken door afrondingsverschillen en omdat er in deze bijlage gewerkt wordt met kruistabellen naar achtergrondkenmerk. Niet elke vraag over de achtergrondkenmerken is door hetzelfde aantal respondenten ingevuld.

Discriminatie of racisme richting zichzelf (1)

Heeft u zelf in de afgelopen 12 maanden op het werk discriminatie of racisme richting uzelf ervaren door collega's en/of leidinggevenden?		Op grond van huidskleur, herkomst en/of geloof	Op grond van leeftijd	Op grond van geslacht (en/of gender)	Op grond van mentale of fysieke beperking (handicap)	Op grond van seksuele gerichtheid	Op een andere grond, namelijk:... (Bijvoorbeeld: politieke voorkeur, arbeidscontract, zwangerschap, samenstelling huishouden)	In de afgelopen 12 maanden discriminatie of racisme richting mijzelf ervaren.*		Totaal
		% ervaren	% ervaren	% ervaren	% ervaren	% ervaren	% ervaren	% Nee	% Ja	Totaal (N)
Domein	Beleid	4,7%	4,1%	7,5%	1,4%	0,9%	2,9%	83,6%	16,4%	846
	Inspectie	2,3%	3,4%	3,2%	1,1%	0,6%	3,9%	89,3%	10,7%	642
	Uitvoering	3,8%	2,9%	3,6%	1,0%	0,6%	3,5%	88,8%	11,2%	1983
	Bedrijfsvoering	4,7%	4,7%	3,7%	2,6%	0,2%	3,6%	84,7%	15,3%	683
	Anders	1,7%	2,2%	3,7%	0,7%	0,6%	3,3%	89,8%	10,2%	458
	Ik wil geen antwoord geven	12,5%	9,0%	9,8%	6,8%	1,8%	11,0%	63,8%	36,2%	129
	Totaal	3,9%	3,3%	4,2%	1,3%	0,6%	3,6%	87,2%	12,8%	4741
Geslacht (of gender)	Man	2,9%	2,0%	0,8%	0,9%	0,6%	2,9%	91,6%	8,4%	2347
	Vrouw	4,5%	4,5%	7,1%	1,4%	0,6%	4,0%	84,0%	16,0%	2285
	Anders/Ik wil geen antwoord geven	11,1%	6,0%	9,7%	9,1%	0,0%	12,8%	65,9%	34,1%	116
	Totaal	3,9%	3,3%	4,2%	1,3%	0,6%	3,7%	87,2%	12,8%	4748
Leidinggevende	Ja	3,6%	3,5%	4,0%	0,7%	0,2%	2,7%	88,2%	11,8%	784
	Nee	3,7%	3,2%	4,1%	1,2%	0,7%	3,6%	87,6%	12,4%	3902
	Ik wil geen antwoord geven	15,4%	12,2%	11,3%	10,2%	1,1%	10,3%	59,9%	40,1%	69
	Totaal	3,9%	3,4%	4,2%	1,3%	0,6%	3,6%	87,2%	12,8%	4755

*De oorspronkelijke antwoordcategorie om aan te vinken was 'Ik heb in de afgelopen 12 maanden geen discriminatie of racisme richting mijzelf ervaren'. Om de leesbaarheid van de tabel te vergroten is een andere formulering met eenzelfde strekking gekozen.

Discriminatie of racisme richting zichzelf (2)

Heeft u zelf in de afgelopen 12 maanden op het werk discriminatie of racisme richting uzelf ervaren door collega's en/of leidinggevenden?		Op grond van huidskleur, herkomst en/of geloof	Op grond van leeftijd	Op grond van geslacht (en/of gender)	Op grond van mentale of fysieke beperking (handicap)	Op grond van seksuele gerichtheid	Op een andere grond, namelijk:... (Bijvoorbeeld: politieke voorkeur, arbeidscontract, zwangerschap, samenstelling huishouden)	In de afgelopen 12 maanden discriminatie of racisme richting mijzelf ervaren.*		Totaal
		% ervaren	% ervaren	% ervaren	% ervaren	% ervaren	% ervaren	% Nee	% Ja	Totaal (N)
Salarisschaal	Salarisschaal 1-4	7,1%	0,0%	0,0%	4,2%	0,0%	1,5%	87,2%	12,8%	27
	Salarisschaal 5-9	5,0%	3,0%	3,7%	1,8%	0,8%	4,6%	85,7%	14,3%	1014
	Salarisschaal 10-13	2,8%	3,3%	4,3%	0,9%	0,5%	2,7%	89,1%	10,9%	3151
	Salarisschaal 14-19	3,0%	2,4%	4,8%	0,9%	0,1%	2,5%	88,5%	11,5%	405
	Anders / Ik wil geen antwoord geven	10,5%	9,2%	9,1%	3,0%	0,6%	10,1%	72,2%	27,8%	165
	Totaal	3,9%	3,4%	4,2%	1,3%	0,6%	3,7%	87,2%	12,8%	4762
Leeftijdscategorie	Jonger dan 35 jaar	4,6%	5,6%	7,6%	1,7%	1,0%	3,2%	83,1%	16,9%	953
	35 tot en met 44 jaar	6,6%	1,4%	4,2%	1,1%	0,6%	3,3%	86,7%	13,3%	1016
	45 tot en met 54 jaar	2,6%	1,7%	3,1%	1,5%	0,6%	3,7%	90,0%	10,0%	1248
	55 jaar en ouder	1,5%	3,9%	1,7%	0,4%	0,2%	3,6%	90,8%	9,2%	1441
	Ik wil geen antwoord geven	14,3%	10,7%	10,5%	10,3%	1,9%	14,0%	58,4%	41,6%	98
	Totaal	3,9%	3,4%	4,2%	1,3%	0,6%	3,7%	87,2%	12,8%	4756
Herkomstland	Herkomstland Nederland	1,4%	2,9%	3,7%	1,1%	0,4%	3,3%	89,6%	10,4%	3755
	Herkomstland Europa exclusief NL	4,2%	2,2%	4,3%	0,6%	2,2%	1,5%	89,7%	10,3%	204
	Herkomstland Niet Europees	14,0%	5,0%	5,8%	1,1%	0,6%	4,8%	77,9%	22,1%	674
	Anders/Niet van toepassing/Ik wil geen antwoord geven	21,0%	10,7%	9,1%	9,7%	3,1%	11,9%	64,5%	35,5%	104
	Totaal	3,8%	3,4%	4,2%	1,3%	0,6%	3,6%	87,3%	12,7%	4737

*De oorspronkelijke antwoordcategorie om aan te vinken was 'Ik heb in de afgelopen 12 maanden geen discriminatie of racisme richting mijzelf ervaren'. Om de leesbaarheid van de tabel te vergroten is een andere formulering met eenzelfde strekking gekozen.

Discriminatie of racisme richting collega's (1)

Heeft u in de afgelopen 12 maanden op het werk discriminatie of racisme door collega's en/of leidinggevenden richting andere collega's opgemerkt?		Op grond van huidskleur, herkomst en/of geloof	Op grond van leeftijd	Op grond van geslacht (en/of gender)	Op grond van mentale of fysieke beperking (handicap)	Op grond van seksuele gerichtheid	Op een andere grond, namelijk:...(Bijvoorbeeld: politieke voorkeur, arbeidscontract, zwangerschap, samenstelling huishouden)	In de afgelopen 12 maanden discriminatie of racisme richting collega's opgemerkt.*		Totaal
		% opgemerkt	% opgemerkt	% opgemerkt	% opgemerkt	% opgemerkt	% opgemerkt	% Nee	% Ja	Totaal (N)
Domein	Beleid	11,9%	6,2%	10,3%	2,2%	1,6%	4,3%	77,3%	22,7%	924
	Inspectie	6,9%	1,6%	4,8%	1,9%	1,1%	2,7%	86,6%	13,4%	729
	Uitvoering	8,2%	3,1%	5,8%	2,8%	2,4%	3,1%	83,2%	16,8%	2333
	Bedrijfsvoering	7,7%	3,5%	4,8%	3,0%	1,2%	2,8%	84,8%	15,2%	808
	Anders	4,8%	3,7%	5,5%	1,7%	1,3%	3,3%	84,9%	15,1%	532
	Ik wil geen antwoord geven	16,2%	9,4%	7,6%	5,3%	2,1%	7,2%	70,0%	30,0%	197
	Totaal	8,5%	3,6%	6,1%	2,7%	2,0%	3,3%	82,6%	17,4%	5523
Geslacht (of gender)	Man	5,7%	2,7%	5,2%	2,0%	2,1%	2,5%	87,1%	12,9%	2733
	Vrouw	10,4%	4,1%	6,8%	2,8%	1,8%	3,7%	79,8%	20,2%	2629
	Anders/Ik wil geen antwoord geven	19,2%	12,6%	12,3%	11,3%	4,0%	12,2%	58,0%	42,0%	167
	Totaal	8,4%	3,7%	6,2%	2,7%	2,0%	3,4%	82,6%	17,4%	5529
Leidinggevende	Ja	9,3%	4,4%	5,8%	1,9%	2,5%	4,8%	81,5%	18,5%	880
	Nee	8,1%	3,4%	5,9%	2,6%	1,8%	3,0%	83,4%	16,6%	4543
	Ik wil geen antwoord geven	19,6%	13,1%	17,5%	9,7%	6,8%	12,1%	54,7%	45,3%	115
	Totaal	8,4%	3,7%	6,2%	2,7%	2,0%	3,4%	82,6%	17,4%	5538

*De oorspronkelijke antwoordcategorie om aan te vinken was 'Ik heb in de afgelopen 12 maanden geen discriminatie of racisme richting collega's ervaren'. Om de leesbaarheid van de tabel te vergroten is een andere formulering met eenzelfde strekking gekozen.

Discriminatie of racisme richting collega's (2)

Heeft u in de afgelopen 12 maanden op het werk discriminatie of racisme door collega's en/of leidinggevenden richting andere collega's opgemerkt?		Op grond van huidskleur, herkomst en/of geloof	Op grond van leeftijd	Op grond van geslacht (en/of gender)	Op grond van mentale of fysieke beperking (handicap)	Op grond van seksuele gerichtheid	Op een andere grond, namelijk:...(Bijvoorbeeld: politieke voorkeur, arbeidscontract, zwangerschap, samenstelling huishouden)	In de afgelopen 12 maanden discriminatie of racisme richting collega's opgemerkt.*		Totaal
		% opgemerkt	% opgemerkt	% opgemerkt	% opgemerkt	% opgemerkt	% opgemerkt	% Nee	% Ja	Totaal (N)
Salarisschaal	Salarisschaal 1-4	19,3%	0,0%	0,0%	1,2%	0,0%	1,2%	79,5%	20,5%	40
	Salarisschaal 5-9	8,2%	2,9%	5,1%	3,4%	2,3%	2,7%	84,0%	16,0%	1262
	Salarisschaal 10-13	7,8%	3,7%	6,6%	2,0%	1,7%	3,7%	82,8%	17,2%	3554
	Salarisschaal 14-19	7,7%	3,6%	5,6%	1,6%	1,4%	3,3%	83,8%	16,2%	445
	Anders / Ik wil geen antwoord geven	16,1%	10,0%	11,2%	5,2%	3,4%	6,2%	67,8%	32,2%	242
	Totaal	8,4%	3,7%	6,2%	2,6%	2,0%	3,4%	82,6%	17,4%	5543
Leeftijdscategorie	Jonger dan 35 jaar	11,6%	4,4%	11,0%	3,3%	2,9%	3,3%	78,0%	22,0%	1076
	35 tot en met 44 jaar	10,3%	2,8%	6,7%	2,4%	2,0%	4,1%	81,8%	18,2%	1148
	45 tot en met 54 jaar	6,0%	2,6%	4,5%	3,2%	1,9%	3,1%	84,7%	15,3%	1446
	55 jaar en ouder	5,2%	4,0%	2,3%	1,5%	1,0%	2,6%	87,5%	12,5%	1700
	Ik wil geen antwoord geven	19,6%	11,4%	12,3%	6,5%	4,9%	8,2%	61,6%	38,4%	167
	Totaal	8,4%	3,7%	6,2%	2,7%	2,0%	3,4%	82,6%	17,4%	5537
Herkomstland	Herkomstland Nederland	6,4%	3,3%	5,9%	2,5%	1,8%	3,2%	84,1%	15,9%	4309
	Herkomstland Europa exclusief NL	7,7%	3,6%	6,2%	2,7%	1,5%	1,9%	86,6%	13,4%	228
	Herkomstland Niet Europees	15,5%	4,0%	6,5%	2,9%	2,7%	3,3%	77,8%	22,2%	815
	Anders/Niet van toepassing/Ik wil geen antwoord geven	22,0%	11,8%	11,2%	6,9%	5,7%	10,2%	65,0%	35,0%	160
	Totaal	8,3%	3,6%	6,2%	2,7%	2,0%	3,3%	82,7%	17,3%	5512

*De oorspronkelijke antwoordcategorie om aan te vinken was 'Ik heb in de afgelopen 12 maanden geen discriminatie of racisme richting collega's ervaren'. Om de leesbaarheid van de tabel te vergroten is een andere formulering met eenzelfde strekking gekozen.

Discriminatie of racisme richting burgers (1)

Heeft u in de afgelopen 12 maanden discriminatie of racisme door collega's of leidinggevenden richting burgers opgemerkt?		Op grond van huidskleur, herkomst en/of geloof	Op grond van leeftijd	Op grond van geslacht (en/of gender)	Op grond van mentale of fysieke beperking (handicap)	Op grond van seksuele gerichtheid	Op een andere grond, namelijk:...(Bijvoorbeeld: politieke voorkeur, arbeidscontract, zwangerschap, samenstelling huishouden)	In de afgelopen 12 maanden discriminatie of racisme richting burgers opgemerkt.*		Totaal
		% opgemerkt	% opgemerkt	% opgemerkt	% opgemerkt	% opgemerkt	% opgemerkt	% Nee	% Ja	Totaal (N)
Domein	Beleid	5,3%	1,0%	1,2%	0,7%	0,5%	3,4%	91,5%	8,5%	924
	Inspectie	5,4%	0,1%	0,4%	0,5%	0,9%	1,9%	92,4%	7,6%	729
	Uitvoering	5,6%	0,9%	1,4%	0,4%	0,8%	1,1%	93,0%	7,0%	2333
	Bedrijfsvoering	3,1%	0,4%	0,8%	0,4%	0,5%	1,2%	95,9%	4,1%	808
	Anders	3,5%	0,2%	0,6%	0,1%	0,3%	1,6%	94,9%	5,1%	532
	Ik wil geen antwoord geven	4,3%	0,5%	0,9%	1,6%	0,5%	4,5%	90,2%	9,8%	197
	Totaal	5,1%	0,7%	1,2%	0,5%	0,7%	1,6%	93,2%	6,8%	5523
Geslacht (of gender)	Man	4,2%	0,7%	1,0%	0,2%	0,6%	1,1%	94,8%	5,2%	2733
	Vrouw	5,9%	0,7%	1,3%	0,6%	0,7%	1,9%	91,9%	8,1%	2629
	Anders/Ik wil geen antwoord geven	5,5%	1,9%	1,3%	2,2%	2,5%	6,9%	87,3%	12,7%	167
	Totaal	5,1%	0,7%	1,2%	0,5%	0,7%	1,6%	93,1%	6,9%	5529
Leidinggevende	Ja	4,5%	0,3%	0,4%	0,2%	0,4%	0,9%	94,9%	5,1%	880
	Nee	5,0%	0,7%	1,3%	0,4%	0,7%	1,6%	93,3%	6,7%	4543
	Ik wil geen antwoord geven	10,5%	1,7%	0,8%	3,4%	1,7%	7,4%	80,4%	19,6%	115
	Totaal	5,1%	0,7%	1,2%	0,5%	0,7%	1,6%	93,2%	6,8%	5538

*De oorspronkelijke antwoordcategorie om aan te vinken was 'Ik heb in de afgelopen 12 maanden geen discriminatie of racisme richting burgers ervaren'. Om de leesbaarheid van de tabel te vergroten is een andere formulering met eenzelfde strekking gekozen.

Discriminatie of racisme richting burgers (2)

Heeft u in de afgelopen 12 maanden discriminatie of racisme door collega's of leidinggevenden richting burgers opgemerkt?		Op grond van huidskleur, herkomst en/of geloof	Op grond van leeftijd	Op grond van geslacht (en/of gender)	Op grond van mentale of fysieke beperking (handicap)	Op grond van seksuele gerichtheid	Op een andere grond, namelijk:...(Bijvoorbeeld: politieke voorkeur, arbeidscontract, zwangerschap, samenstelling huishouden)	In de afgelopen 12 maanden discriminatie of racisme richting burgers opgemerkt.*		Totaal
		% opgemerkt	% opgemerkt	% opgemerkt	% opgemerkt	% opgemerkt	% opgemerkt	% Nee	% Ja	Totaal (N)
Volgens welke salarisschaal wordt u betaald?	Salarisschaal 1-4	5,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	95,0%	5,0%	40
	Salarisschaal 5-9	6,2%	0,8%	1,6%	0,3%	0,9%	1,1%	92,6%	7,4%	1262
	Salarisschaal 10-13	4,2%	0,6%	0,9%	0,4%	0,5%	1,7%	94,0%	6,0%	3554
	Salarisschaal 14-19	3,1%	0,8%	0,3%	0,0%	0,4%	1,5%	94,7%	5,3%	445
	Anders / Ik wil geen antwoord geven	8,4%	1,9%	1,9%	2,1%	1,9%	5,5%	86,7%	13,3%	242
	Totaal	5,1%	0,7%	1,2%	0,4%	0,7%	1,6%	93,2%	6,8%	5543
In welke leeftijdscategorie valt u?	Jonger dan 35 jaar	6,4%	0,9%	2,2%	0,3%	1,0%	2,2%	90,9%	9,1%	1076
	35 tot en met 44 jaar	6,4%	1,0%	1,5%	0,6%	1,0%	1,6%	92,4%	7,6%	1148
	45 tot en met 54 jaar	4,0%	0,0%	0,5%	0,6%	0,6%	1,3%	94,5%	5,5%	1446
	55 jaar en ouder	3,3%	0,8%	0,5%	0,1%	0,2%	1,0%	95,3%	4,7%	1700
	Ik wil geen antwoord geven	9,8%	1,5%	1,2%	2,8%	1,9%	6,4%	84,5%	15,5%	167
	Totaal	5,1%	0,7%	1,2%	0,5%	0,7%	1,6%	93,1%	6,9%	5537
Herkomstland	Herkomstland Nederland	3,9%	0,5%	1,0%	0,4%	0,6%	1,5%	94,5%	5,5%	4309
	Herkomstland Europa exclusief NL	6,5%	0,0%	1,1%	0,0%	0,2%	1,9%	92,1%	7,9%	228
	Herkomstland Niet Europees	9,3%	1,8%	1,6%	0,8%	0,8%	1,6%	88,8%	11,2%	815
	Anders/Niet van toepassing/Ik wil geen antwoord geven	8,6%	1,3%	3,2%	2,0%	3,2%	4,5%	86,2%	13,8%	160
	Totaal	5,0%	0,7%	1,2%	0,5%	0,7%	1,6%	93,2%	6,8%	5512

*De oorspronkelijke antwoordcategorie om aan te vinken was 'Ik heb in de afgelopen 12 maanden geen discriminatie of racisme richting burgers ervaren'. Om de leesbaarheid van de tabel te vergroten is een andere formulering met eenzelfde strekking gekozen.

Contact

Heeft u vragen of opmerkingen over dit rapport? Neem dan contact met ons op via: onderzoek@ictu.nl

Heeft u vragen of opmerkingen over het onderzoek of de Personeelsenquête Rijk? Neem dan contact op met het ministerie van BZK via: Personeelsenqueterijk@minbzk.nl

Wil je weten wat we nog meer doen? Ga naar www.venster.nl